

Ο "ΑΡΓΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΙΑΡΥΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Θ. Α. ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ

Τό πρώτον ἐν Ἑλλάδι ἰδρυθὲν γραφεῖον ἀντιπροσωπεῖων καὶ ἀποκομμάτων τοῦ Τύπου.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΩΝ (COUPURES)

ΑΘΗΝΑΙ

Ἀπόσπασμα

ἘΒΡΑΙΝΗΣ

Χρονολογία

24 III 1924

Ο ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟΥ 21

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1824 ἐγεννήθη ὁ Βαλαωρίτης εἰς τὴν Λευκάδα, ἐκ πατρὸς Λευκαδίου καὶ μητρὸς ἀνηκούσης εἰς τὴν τὴν οἰκογένειαν Τυπάλδου τῆς Κεφαλληνίας, μετ' οὓς ὁποῖους ἀργότερα συνεδέθη καὶ ἐξ ἀγγιστείας ὁ ποιητῆς, συγγραφεὺς τῆν Ἑλλοσίαν Τυπάλδου. Τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ ποιητοῦ ἡ ἐπανάστασις εὐρίσκειτο εἰς ὀλίγη τὴν ἀκμὴν τῆς, εἰς τὸ μεγαλύτερον τῆς ἀναβρασμῶν. Μέσα εἰς τὸν ἀναβρασμὸν αὐτὸν τὸν γεμῆτον ἀπὸ τὸν ἀντίπαλον τῆς κλαγγῆς τῶν ὀπλων καὶ τῆς φωνῆς τῶν πολεμάρχων, ἐτέραςε τὰ πρώτα ἔτη τῆς ζωῆς του ὁ Βαλαωρίτης.

Τὰ πράγματα ἐν τούτοις εἶχαν πολὺν εἶχαν οὐδαιωδῶς μεταβληθῆ, ὅταν τὸ 1853, μετὰ ἔτη διαμονῆς εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐπανήλθεν ὁ ποιητῆς εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους τοῦ 21 ἔξοδον ἀρκετοὶ ἀκόμη καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον σημαντικῶν. Ὁ Κανάρης, ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος καὶ ἀρκετοὶ ἄλλοι. Ἀλλὰ ἔξοδον τάχα, ὅπως ὑποστηρίζει διὰ πολὺ μεταγενεστέρων ἐποχῆν, διὰ τὸ

1864, ὁ οὐδὲ καὶ βιογράφος τοῦ ποιητοῦ Ἰωάννης Βαλαωρίτης, ἔξοδον ἀκόμη «αὐτὸς ὁ ἀγὼν ὡς σύγχρονον σχεδὸν γεγονός, μετὰ τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματά του, μετὰ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἡρωικῆς πάλης, τῶν δεινῶν παθημάτων καὶ τῶν ἀκαταμετρήτων θυσιῶν». Βέβαια δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ διατηροῦσαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ 53 ζωντανὴν ἀκόμη εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τῆν ἀνάμνησιν τοῦ 21. Πολλοὶ τὸ εἶχαν ζῆσει κιόλα τὸ εἰκοσιεναεὶς αὐτῶν, δὲν εἰμποροῦσαν ἀκόμη νὰ διώξουν ἀπὸ τὴν ὄσφρησίν των τὴν μυρωδιὰ τῆς μπαρούτης του, ἀλλὰ καὶ ποῖα οἰκογένεια, καὶ ποῖος ἄνθρωπος, δὲν εἶχε πατέρα, θεῖον, πάππον, συγγενὴ ἢ φίλον τοῦ νὰ μὴ εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ποῦ νὰ μὴ εἶχε μέσα εἰς τὸν ἄερα τῆς ζυμωθῆ; Διειρηθεῖτο λοιπὸν ἀκόμη τὸ 1853 εἰς τὴν ψυχὴν τῶν τότε Ἑλλήνων ἡ ἀνάμνησις τοῦ 21. Τὸ ἀνεβῆ τὸν ὄμιον; Διειρηθεῖτο τάχα ἀκόμη καὶ τὸ ἡρωικὸν πνεῦμα τῆς ἐπανάστασεως, τὸ πνεῦμα τοῦ παρ' ὅσα καὶ ἐν ἄν λέγονται οἱ Μαρξισταί, ἔκανε τοὺς ἀνθρώπους, μικροὺς καὶ μεγάλους, πλοῖσιους καὶ πτωχοὺς, γυναῖκες καὶ ἄνδρες, νὰ δι-

νον προδύνα τὴν ζωὴν των διὰ τὴν ἐλευθερίαν, νὰ θεωροῦν θυσίαν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν αὐταπάθειαν, ὑπέροχον ἴερὸν καθήκον; Δὲν το φαντάζομαι. Εἶχαν χάσει τὸν ἄερα των καὶ τὸ ἀνάστημά των οἱ Ἕλληνες.

Οἱ ἀρχαῖοι ἀρχίζουν νὰ γίνωνται μικροπολιτικοὶ καὶ μικροτάρανοι, οἱ μορφωμένοι λογιώτατοι, δημοκρίτικοι, κακοὶ πολιτειολόγοι καὶ χειρότεροι ποιηταί, δουλικώτατοι μιμηταὶ ἀμφιβόλων εὐρωπαϊκῶν ἀξιῶν, ποῦ ἐκπλήττοι καὶ θαυματοῖμοι, καθὼς οἱ ἀρχαῖοι ἀπ' τὰ πολύχρωμα χιτητὰ ἀντικείμενα τῶν Εὐρωπαίων, βιαστικά καὶ ἀνεξέταστα τὰ εἰσῆγον εἰς τὸν τόπον μας, καὶ ὁ λαὸς, ἐπαγγελματίας, ἀστὸς, χωρικός καὶ μικροκτηματίας, καλὸς διὰ νὰ πληρώνη τοὺς πόρους, νὰ στρατευέται καὶ νὰ προσκυνᾷ τοὺς κοτζαμπάσηδες.

Τὴ χάρις ἀπὸ τὸν Καποδίστρια ἕως τὸν Τρικοῦπη, τί μίξερια, τί κακομοιριά! Ἡ συναλλαγὴ ὀργιάζει, ἡ συναλλαγὴ ἀρχὴ καὶ τέλος τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς, καθὲ ἀστικῆς ζωῆς. Καὶ τὰ σοβαρότερα κινήματα γίνονται μετὰ μίαν ἐλαφρότητα ἀπίστευτη. Τὴ κομωδιὰ ἡ ἔξοσις τοῦ Ὀθωνος, καὶ δημοκρατικὰ κινήματα, οἱ λόγοι καὶ αἱ προκηρῆσεις, αἱ συζητήσεις ἀπὸ τὴ Βουλὴ ἕως τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων! Ὅλοι σοβαροῦν-

ται καὶ ὅλοι κατὰ βράδος ἔξερουν ὅτι θεατορίζονται. Μσοικοὶ πολιτικοὶ ἄγουν καὶ φέρουν ὀλόκληρο λαὸ! Καὶ ὁ λαὸς, ἀνευρος καὶ ἄβουλος, καλὸς καὶ ὑπομονητικός, ἀλλὰ καὶ ἐγκληματικῶς ἀδιάφορος, κάθεται σὰν χάρις καὶ τοὺς κυττάζει. Δὲν βλέπει ὅτι ὅλ' αὐτὰ τὰ κόμματα καὶ τὰ προγράμματα καὶ αἱ μεταρρυθμίσεις δὲν εἶνε παρὰ κούφια λόγια μετὰ τὰ ὁποῖα προσπαθοῦν νὰ τὸν ξεγελάσουν μερικοὶ φιλόπρωτοι καὶ ἐγωπαθεῖς.

Ὁ Ἕλλην τοῦ 53 δὲν ἦτο πλέον ὁ Ἕλλην τοῦ 21. Ἦτο ἐντελὸς ἄλλος ἄνθρωπος. Ἦτο ὁ «Συνταγματικὸς Ἕλλην» ὅπως χαρακτηριστικώτατα λέγει ὁ κ. Ροῖδης, διαφύρανος, καθὼς ἐπεξηγεῖ ὁ ἴδιος, τῶν ἀρματωλῶν τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ καὶ τῶν κλεφτῶν τοῦ Ὀλύμπου, ὅσον ὁ Γάλλος τοῦ 19ου αἰῶνος τῶν «ἀλευροπάστων Μαρκησίων τῆς ἐν Βαρσαλλίας αἰλῆς». Καὶ πολὺ σωστὰ ὁ Ροῖδης; τὸ γεγονός; ἀπὸ τὸ ἀποδίδει σὲ ἓνα γενικώτερον φαινόμενον, εἰς τὴν ἀποτομῇ δηλαδὴ καὶ σχεδὸν θεατρικῇ ὅπως λέγεται μεταβολῇ τῶν συγχρόνων κοινωνιῶν.

Δὲν θεωρεῖται ἀκόμη ἰδανικός ὁ κόσμος τοῦ 21, τὴν ἐποχὴν αὐτὴν, τὸ 1853 δηλαδὴ, ἰδανικός; ὅπως τὸν χαρακτηρίζουν ἀρκετὰ χρόνια ἀργότερα, τὸ 1872. Ὁ ἀρθρογράφος τοῦ «Ἀἰῶνος» εἰς τὸ περιγραφικὸν τοῦ ἔορτασμοῦ τῆς 27ης Μαρτίου ἀρθρον

τοῦ. Δὲν ἐθεωρεῖτο ἀκόμη βέβαια ἰδανικός ἀλλὰ δὲν εἶχε καὶ μεγάλην σχέσιν μετὰ τὴν πραγματικότητά τοῦ 53, ὁ κόσμος τοῦ 21.

Ὁ Βαλαωρίτης ὡς τόσο δὲν ἀντελαμβάνετο, δὲν ἐπίστευε, δὲν ἤθελε νὰ πιστέψῃ ἴσως ὅτι ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία εἶχε οὐσιαστικῶς ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπανάστασεως, μεταβληθῆ. Στὸν φίλο του Ροῖδῃ ἐγραφε σχετικῶς μετὰ τὸ ζήτημα αὐτό: "Ἄν ἐξαίρεσις τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὰ μεγάλα ἐμπορικὰ κέντρα τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, οὐσιωδῶς δὲν μετεβλήθη πολὺ ὁ βίος τοῦ ἔθνους. Δὲν ὑπάρχουν βεβαίως πλέον οὔτε δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν Ἀρματοῦλοι καὶ Κλέφται ἀλλὰ ζῆ ἀκόμη ἡ γενεὰ ἡττις ἀμέσως τοὺς διεδέχθη καὶ φέρη ἐν ἑαυτῇ νοπιάς, ζωηροτάτας; τὰς ἐντυπώσεις τοῦ παρελθόντος. Ἡ Εὐρυτανία, ὁ Βάλτος, τὸ Ξηρόμερον, ἡ Ἀκαρνανία, ἡ Αἰτωλία, ἡ Δωρίς, ἡ Λοκρίς, καὶ ἐκ τῶν δουλωμένων ἐπαρχιῶν, ἡ Ἡρος, ἡ Θεσσαλία, δὲν μετεβαλλον πολὺ οὔτε τὰ ἦθη οὔτε τὰ ἔθιμα τὰ παλαιά. Δὲν παύουν ὀνειροσώμενοι τὴν ἐπάνοδοον τῶν ἀρχαίων ἐνδόξων χρόνων κατὰ τοὺς ὁποῖους ἐθεωρεῖτο φοβερόν δυστύχημα ν' ἀποθάνη τις ἡσύχως ἐπὶ τῆς κλίνης του." (Ἔργα τ. 1ος σ. 222, ἔκδ. Μαρασῆ). Καὶ αὐτὰ μετ' ἐπίστευαν ὁ Βαλαωρίτης, ἀλλὰ δὲν ἠργήσεν ὅπως θὰ ἴδωμεν νὰ κλίνη μᾶλλον πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Ροῖδου.

Κ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ